

de deschide și procurorul urmează să stabilească temeinicia declarației tinărului. În ce constau argumentele acestuia? Explicații vagi, încelțite, unele naive, altele de-a dreptul tulburătoare, încît, pe drept cuvînt, am spune — judecînd lucrurile numai din perspectiva literară a faptelor — că procurorul ar fi avut motive să rețină autoacuzarea acestui tinăr, dată fiind starea lui psihică evident dezechilibrată. Procurorul nu reține însă această stranie declarație și dovedește, împotriva voinței tinărului, că actul său extravagant n-are nici un temel și accidentul a fost, totuși, accident. Verificînd faptele, apar și două personaje implicate în viața victimei; acestea — fratele și concubina —, prin fondul lor viciat, ar fi putut justifica o ipoteză de omucidere, dar procurorul are discernămintul necesar pentru a nu se lăsa înșelat de aparentele frappante și pentru a desluși adevărul pînă la capăt.

Autorul face aici portretul procurorului; de aceea, piesa este structurată riguros pe firul anchetei și are cursivitatea și tensiunea cerute de gen. Un portret care se conturează strict în acțiune, în ancheta propriuzisă, fără divagații și culori complementare. Personajul e inteligent și cald, pasiunea lui se transmite și e explicabil de ce *Ancheta*, „încă înaintea reprezentării pe scenă, a cunoscut o carieră neașteptată, procurorul Iuliu Andrei fiind solicitat de studenți de la Facultatea de filologie, de tineri muncitori, elevi, să vină în mijlocul lor, tineretul văzînd în el un exponent al spiritului justițiar, al moralității, al căutătorului de ade-

văr“ (citat din caietul-program). Dar ancheta nu se întrecește — dramaturgic vorbind. Probabil că datele cazului real să fi fost exact acelea pe care le-a expus autorul. Din punct de vedere dramaturgic, cazul unui om dezechilibrat psihic, ca tinărul Cristian Duță, nu interesează. El devine elocvent prin *altceva*. Și aici autorul a greșit, nedescoperind acest *altceva*, care l-ar fi putut implica verosimil în țesătura acțiunii. Așa fiind, evoluția lui se menține în limitele unei motivații patologice, acuzînd, în cele din urmă, interesul piesei și ceva din finalitatea ei. Procurorul a făcut dreptate, perfect! Dar ce s-a schimbat cu asta, din punctul de vedere al tinărului?

Regia și scenografia spectacolului ploieștean aparțin lui Alexa Visarion. Ancheta e urmărită în esență și cu o severă economie de mijloace. Eusebiu Ștefănescu are tactul și inteligența de a crea un personaj autoritar prin felul cum descifrează adîncurile oamenilor, și astfel ponderea procurorului cîștigă nuanțe meritate. Cornel Ciuperescu, în tinărul Cristian, nici nu omite, nici nu exagerează nebulozitatea personajului. Vera Varzopov și Radu Panamarenco crează două portrete concludente în rolurile concubinei Olimpia și fratelui Ion, cu momente de mare expresivitate în gesturi mici, în tăceri, în tonurile replicilor. Elena Albu și Lupu Buznea au apariții discrete, care se integrează în valoarea general-meditativă a spectacolului.

Constantin Paraschivescu

ALTE PREMIERE

Teatrul „C. I. Nottara“

ÎNTOARCEREA LA MICENE

de Evangelos Averoff-
Tossizza

O nouă tinerețe a literaturii clasice — o tinerețe cu ghiocci — își arată mugurii, din ce în ce mai frecvent, mai curajos, cu mai

mult succes. În frunte, cei doi mai mari ai lumii: Homer, Shakespeare. Din aureola nepieritoare a celui dintîi se poate culege o infinitate de scînteii — mai palide, mai scîlpitoare —, din lecția dramatică a celui de-al doilea se alimentează, cu lăcomie, autorii, regizorii, actorii și chiar scenografiile zilelor noastre, convinși că fac teatru modern.

Noi avem chiar sub ochii noștri un exemplu de neoclasicism edificator și, din fericire, bun: textul piesei *Întoarcerea la Micene*, dublat de alt exemplu, punerea în scenă a piesei, înscenare în viltoria careia apar — mai mult sau mai puțin stratificate — aluviuni din felurite alte stiluri. În ansamblu, datorită, desigur, ponderii majore, autoritare, a ideii dramatice și a scrierii literare, spectacolul de la „Nottara“ este un remarcabil succes de stimă, încoronat de un durabil succes de public.

Liliana Tomescu (Clitemnestra), Gilda Marinescu (Cassandra) și Alexandru Repan (Egist)

Data premierei : 3 decembrie 1975.

Regia : DAN NASTA. Scenografia : CONSTANTIN RUSSU. Asistent scenografie : SICĂ RUSESCU. Muzica : MANOLIS IATZIDAKIS. Traducerea : POLIXENIA KARAMBI.

Distribuția : CONSTANTIN BREZEANU (Nestor) ; ION MARINESCU (Agamemnon) ; ȘTEFAN IORDACHE (Filoctet) ; DAN NASTA (Ulyse) ; DAN NICOLAE (Ajax) ; ION DICHISEANU (Diomed) ; RADU DUNĂREANU (Calhas) ; ION PUNEA (Agenor) ; GEORGE BUZNEA (Idomeneu) ; LUCIA MUREȘAN (Frumoasa Elena) ; GILDA MARINESCU (Cassandra) ; DORIN VARGA (Menclau) ; MIHAI PRUTEANU (Un hoplit) ; VIORELA COMANICI (Alt hoplit) ; ION SIMINIE (Insoțitorul lui Diomed) ; LILIANA TOMESCU (Clitemnestra) ; ALEXANDRU REPAN (Egist) ; EUGENIA BOSINCEANU (Argo) ; ION POPA (Un micenian) ; VAL SANDULESCU (O voce).

Intoarcerea la Micene este unica piesă de teatru a scriitorului grec Evangelos Averoff-Tossizza, cunoscut în țara sa, precum și în câteva literaturi occidentale, ca romancier de talent, ca eseist și istoric deosebit de original și de competent. Personalitate net conștientă, om de stat cu profunde convingeri democratice, Averoff-Tossizza și-a creat, în viața publică a Greciei și, deopotrivă, în viața literară, un prestigiu de invidiat, pentru care comentatorii și criticii cei mai severi îl salută cu cordială admirație. Să reamintim, în legătură cu aceasta, că opera și personalitatea lui Averoff-Tossizza și, în mod special, *Intoarcerea la Micene*, au fost înfățișate publicului românesc de revista „Teatrul” în numărul din martie 1975, când Natalia Stancu-Atanasiu a recenzat apariția în volum (Editura „Eminescu”) a piesei, în foarte atenta și limpedea traducere semnată de Polixenia Karambi. Același text a fost reluat, acum, pentru reprezentarea piesei pe scena Teatrului „Nottara”, în regia lui Dan Nasta.

Intoarcerea la Micene este o ingenioasă și perfect elaborată trecere de la metaforă la filozofie, de la mit la realitate și, mai ales, la o remarcabilă actualitate etică. Piesa reține, în mare măsură, substanța etern umană

a tragediilor eline, a poemelor homerice — ceea ce constituie un merit major al dramaturgului Averoff-Tossizza. Cu aceeași măiestrie, autorul contemporan însuflă eroilor săi gama de sentimente perene pe care le regăsim și în desfășurarea unor evenimente politice și sociale ale acestor zile, cum sînt dragostea de patrie, nedrămuțată, și credința în fermitatea democrației, pe deasupra cotiturilor și depresiunilor istoriei.

Atent la fragilitatea gândirii omenești, Averoff-Tossizza nu face concesii vreunui stil modernist, scrie în autentică și valoroasă formă literară clasică. Însăși construcția dramei este atent urmărită, piesa fiind despărțită în două secțiuni, fiecare dintre ele perfect unitară, omogenă, legătura lor făcîndu-se nu prin formele exterioare ale spectacolului, ci prin articulații interne, mult mai profunde, printr-o puternică motivație psihologică, specifică tragediei, în care nu mai este necesară prezența eroilor pecetluiți de destin. În locul prezenței lor tranzitive, pe scenă intervine acel dominant personaj colectiv care este corul. Cu o bine inspirată economie de mijloace scenice, Averoff-Tossizza concentrează corul antic într-un singur personaj, lăsîndu-i acestuia un comportament, o gestică și un ton ritual care-i dau valențe de reprezentant al mulțimilor. Dealtfel, toate personajele piesei preiau, cu mijloace moderne de expresie, profilul mitologic, homeric, cu o meticuloasă atenție, pentru a le conserva integral valoarea de simboluri ale sentimentelor omenești. Iese în lumină, întocmai ca în basorelieful, fără a părăsi magma originală, Agamemnon Atridul, regele care și-a abandonat de un deceniu patria, poporul și soția, vrînd să atingă, fără să cîntărească sacrificiile, o țintă ce i se pare impusă de destin, distrugerea Troiei.

Ținta este iluzorie. Distrugerea mîndrei cetăți rivale, chiar împlinită, nu înseamnă nimic, nu modifică, ci dimpotrivă accentuează comandamentele morale care regizează eternul omeneș pe deasupra și chiar împotriva trecătoarelor ambiții regești. Din astfel de conflicte și antiteze, Averoff-Tossizza construiește, dramatic, cele două părți ale piesei sale: *dezbaterea*, pentru care agora este simbolie înlocuită de etrava unei nave, imobilizate de lipsa vîntului, și *deznodămîntul*, care se prelinge ca un șarpe de sînge pe treptele unui tron și pe zidurile unei temnițe.

Cu veritabile fulgerări de stil, *Intoarcerea la Micene* expune toate fibrele acelei triste țesături ce însumează lupta inumană pentru puterea efemeră, fructul ambiției oarbe, desertăciunea victoriilor aparente obținute prin arme. Mesaj elocvent și fierbinte pentru pace, pentru democrație, pentru triumful valorilor etice echilibrate, piesa lui Evangelos Averoff-Tossizza este o foarte interesantă operă dramatică și una dintre cele mai reușite creații ce leagă organic literatura anti-chității de dramaturgia modernă.

Ansamblul de pe scena Teatrului „Nottara” a făcut meritorii și inspirate eforturi de interpretare spre a fi la înălțimea textului și spre a prezenta un spectacol de înalt nivel artistic. Aplauze prelungi au răsplătit creațiile — lucrute cu talent și șlefuite cu migală — dăruitelor actrițe Liliana Tomescu și Gilda Marinescu. Pe drept cuvînt, autorul, venit pe scenă după spectacolul de premieră, le-a felicitat pentru magistralele lor interpretări. Merite egale au însă și Ion Marinescu, Constantin Brezeanu, Ștefan Iordache, Ion Dichisceanu, Alexandru Repan, Dorin Varga, Dan Nicolae, Dan Nasta, Lucia Mureșan și Eugenia Bosînceanu.

Mircea Grigorescu

Teatrul „Bulandra”

FERMA

de David Storey

Data premierei: 6 noiembrie 1975.

Regia: SANDA MANU. Scenografia: HELMUTH STÜRMER. Traducerea: BEATRICE STAIU.

Distribuția: ILEANA PREDESCU (Wendy); IRINA PETRESCU (Jennifer); VALERIA SECUI (Brenda); PETRE GHEORGHIU (Slattery); DINA COCEA (doamna Slattery); GHEORGHE RADU (Albert); VIRGIL OGĂȘANU (George).

Ce merit al Teatrului „Bulandra” s-ar cuveni subliniat mai întîi, văzînd spectacolul cu *Ferma*? Nu încapă îndoială, acela al alegerii piesei. Într-un repertoriu al exigențelor ideologice, al selecțiilor artistice riguroase, piesei *Ferma* îi șade bine precum oricărei scrieri care-și propune să reflecte o realitate socială de pe poziții evident progresiste.

E un câștig al acestei stagiuni, al programului teatrelor noastre, faptul că locul literaturii dramatice contemporane din țările occidentale este ocupat de piese a căror valoare de conținut este certă, și nu, cum s-a mai întîmplat uneori, de producții oarecare, întocmite după rețetărilor succesului facil. David Storey, despre care publicul larg știe că